

LITSAISTUS-HANKKEEN VÄLIRAPORTTI 2019

LITTOISTENJÄRVEN HOITOKUNTA

ENV1839

19.12.2019

1 Johdanto

Ympäristöministeriö myönsi toukokuussa 2019 Littoistenjärven hoitokunnalle 100 000 € harkinnanvaraista valtionavustusta, jolla hoitokunta jatkaa vuonna 2017 tehdyn kemikaalikäsittelyn ympäristövaikutusten seuranta ja tulosten analysointia. Tämän uuden ”Litsaistus”-hankkeen välittömänä tavoitteena on parantaa Littoistenjärven ekologista tilaa nykyisestä tyydyttävästä kohti hyvää/erinomaista tilaa vuoteen 2027 mennessä. Samalla kun hanke kehittää ympäristöhallinnon toimintamallia Littoistenjärven osalta ja analysoi sekä arvioi järven tilannetta ja jatkotoimenpiteitä, se tarjoaa myös toimintamallin vastaavien vaikeasti rehevien, sisäisestä kuormituksesta kärsivien järvien kunnostamiseen. Hankkeen tavoitteena on saattaa Littoistenjärven kokemukset tutkija- ja asiantuntijayhteisöjen verkostoihin tulevien kunnostusten suunnittelemista, toteutusta ja seuranta varten.

Hankkeen vastuullisena johtajana toimii edellisen Littoistenjärven kunnostushankkeen tavoin Littoistenjärven hoitokunnan puheenjohtaja Jukka Heikkilä. Hankkeen toteuttaa Littoistenjärven osakaskuntien hoitokunta yhdessä Littoistenjärven neuvottelukunnan kanssa. Apuna käytetään monipuolisesti asiantuntijoita sekä paikallista, valtakunnallista ja kansainvälistä vesistökuunnostusverkostoa. Projektin konsulttina toimii Vahanen Environment Oy vesistöasiantuntijoinaan Anne Liljendahl, Petrina Köngäs ja Teija Kirkkala. Työn edistymistä ohjaa syyskuussa 2019 hankkeelle asetettu ohjausryhmä. Hankekaika on 1.5.2019-31.1.2021.

2 Toimenpiteet vuonna 2019

Hankesuunnitelman mukaan hankkeen toimenpiteisiin kuuluu **a) aineiston keräämistä, b) hoitotoimenpiteiden suunnittelua ja toteuttamista** sekä **c) viestintää**. Tietoa järven veden ja sedimentin laadusta sekä biologista tekijöistä kerätään hankkeen aikana kattavasti sekä ennen että jälkeen toimenpiteiden. Myös velvoitetarkkailuaineisto on hankkeen käytettävissä. Hankeviestintä on jatkuvaa ja avointa.

Hanke alkoi toukokuussa 2019 ja ensimmäisiä hankkeeseen liittyviä toimenpiteitä oli koordinaattorin kilpailuttaminen. Elokuussa 2019 toteutetussa kilpailutuksessa valituksi tuli Vahanen Environment Oy. Syyskuussa pidettiin hankkeen aloituspalaveri YM:n kanssa sekä ohjausryhmän perustamiskokous (kuva 1). Lisäksi syyskuussa keskityttiin kasvillisuuskartoitukseen. Loka - marraskuussa tehtiin pääasiassa hanketoimenpiteiden suunnittelua ja joulukuussa toteutettiin sedimenttitutkimus. Hankekokouksia järjestettiin loppuvuodesta säännöllisesti. Viestintää ja verkostoitumista toteutettiin viestintäsuunnitelman mukaisesti.

Kemikaalikäsittelyn ympäristölupaan ESAVI/177/04.08/2013 liittynyt velvoitetarkkailu päättyi syksyllä 2019. Lupavelvoitteeseen liittynyt koekalastus toteutettiin kesällä ja raportoitiin syksyllä. Myös tarkkailuun liittyvä määräaikaistarkastus pidettiin VARELY:n toimesta joulukuussa 2019.

Kuva 1. Vuoden 2019 toimenpiteitä hankkeessa.

2.1 Aineiston keräys

Vuoden 2019 aikana hankkeessa kertyi aineistoa sedimentin fosforipitoisuuden ja fosforin fraktioiden selvittämiseksi. Sedimenttitutkimus toteutetaan SLU:n (Sveriges lantbruksuniversitet) kanssa yhteistyössä samoin menetelmin kuin edellisen hankkeen aikana, jotta tulokset olisivat vertailukelpoiset. Tulokset selviävät keväällä 2020.

Hankkeessa toteutettiin myös kasvillisuuskartoitus vesiruton biomassan ja levinneisyyden selvittämiseksi. Tutkimus tehtiin sekä sukeltamalla Littoistenjärven perinteiset kasvilinjat että dronen avulla kuvaamalla. Aineiston käsittelyä jatketaan alkuvuonna 2020.

Lisäksi Littoistenjärvellä seurattiin velvoitetarkkailuna vedenlaatua ja tehtiin tarkkailuun liittyvä koekalastus. Hankesuunnitelman mukaisesti varmistettiin, että sekä vedenlaatuaineisto että koekalastustulokset löytyvät ympäristöhallinnon rekistereistä. Vedenlaatuaineisto on lisätty VESLA:aan joulukuussa ja koekalastusaineisto LUKE:n koekalastusrekisteriin lokakuussa.

2.2 Hoitotoimenpiteiden suunnittelu ja toteuttaminen

Syksyllä 2019 keskityttiin erityisesti suunnittelemaan vesiruton korjuumenetelmiä ja korjuun ajoitusta sekä hoitokalastuksen menetelmiä ja aikataulua. Lisäksi pohdittiin talviaikaisen hapetuksen aloittamisen ajankohtaa ja toteutusta.

Huolellisella suunnittelulla pyritään estämään vesiruton massakuolema talven jälkeen ja/tai varmistamaan, että kuoleva vesiruttobiomassa ehditään kerätä pois ennen kuin se pääsee vapauttamaan liukoista fosforia veteen.

2.3 Viestintä ja verkostoituminen

Hankkeen pääasiallinen viestintäkanavana on edelleen toiminut Littoistenjärven nettisivu (www.littoistenjarvi.fi), jossa jatkettiin viestintää järven tilasta. Nettisivulta löytyi tuttuun tapaan myös reaaliaikaista dataa veden lämpötilasta ja sinilevien määrästä avovesikaudelta lokakuun puoliväliin asti.

Myös hankkeen kuulumisia kerrottiin nettisivuilla. Ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaan isot julkitulot hankkeessa on hyväksyttävä ensin ympäristöministeriöllä, mutta näitä ei ole syksyllä 2019 tullut. Vahanen teki konsulttivalinnasta oman tiedotteensa (<https://vahanen.com/fi/vahanen/ajankohtaista/vahanen-edelleen-mukana-kunnostamassa-littoistenjarvea/>) sekä pienen videon Littoistenjärven kuulumisista (<https://vahanen.com/vahanen/christmas/18-luukku-mita-kuuluu-littoistenjarvelle/>).

Ympäristöministeriön vesiensuojelun hankkeiden verkostoitumis- ja koulutuspäivä pidettiin 10.10.2019 Helsingissä. Päivän teemana oli mm. ohjausryhmätyöskentely ja sidosryhmätyö. Päivän aikana kehitettiin myös hankkeiden välistä yhteistyötä. Anne Liljendahl osallistui hankkeen edustajana koulutuspäivään.

Jukka Heikkilä kävi kertomassa Littoistenjärven kuulumisia Kirkkonummen Veikkolan vesistö –hankkeen ohjausryhmälle, joka harkitsee Kaljärven kunnostusta kemikaalikäsitteilyllä. Vierailua Pyhäjärvi-instituuttiin suunniteltiin, samoin kuin Rymättylän Riittiön- ja Kirkkojärven kunnostushankkeiden aktiivien tapaamista. Tapaamiset toteutetaan vuoden 2020 aikana. Alkuvuonna 2020 järjestetään myös asukastapaaminen Kotimäen koululla. Alkuperäinen suunnitelma oli, että asukastilaisuus pidetään loppuvuodesta 2019, mutta harmillisten päällekkäisyyksien vuoksi sopivaa tilaa ei ollut tarjolla ja asukastilaisuus päätettiin siirtää alkuvuoteen.

Vahanen Environment Oy

Anne Liljendahl
Johtava asiantuntija

Petrina Köngäs
Ympäristösuunnittelija

Tämän asiakirjan kopiointi kokonaan tai osittain on kielletty ilman Vahanen Environment Oy:n kirjallista lupaa.

Any reproduction of this document, either wholly or partially, is forbidden without the written consent of Vahanen Environment Oy.